

Ryszard Michalak

SZWEDZKI NURT ISLAMOSCEPTYCZMU. UZASADNIENIA POSTULATU DESZARIATYZACJI

Wstęp

Celem artykułu jest prezentacja szwedzkich podmiotów islamosceptycznych oraz ich podstawowych argumentów na rzecz postulowanej deszariatyzacji¹. *Islamosceptycyzm* rozumiany jest tu jako każda – indywidualna i zbiorowa – postawa krytyczna wobec islamu (*pełny islamosceptycyzm*) lub któregośkolwiek elementu charakterystycznego dla tej religii, względnie generowanego przez nią zjawiska, np. ideologii, ruchu społecznego, partii politycznej (*islamocceptycyzm selektywny*). Założeniem jest to, iż postawa ta wynika z racjonalnego namysłu oraz wątpliwości sceptyka/sceptyków, co do możliwości osiągnięcia stanu trwałej i harmonijnej koegzystencji muzułmanów z niemuzułmanami, ze względu na istniejące między nimi sprzeczności aksjologiczne. W warunkach europejskich rozbieżność ta polega przede wszystkim na niekompatybilności zasad demokracji z zasadami szariatu. Analiza islamosceptycyzmu w odniesieniu właśnie do spraw szwedzkich jest szczególnie zasadna. Jak trafnie zauważa Agnieszka Gromkowska-Melosik: „Szwecja stanowi swoiste laboratorium wielokulturowości, ponieważ chyba w żadnym innym kraju zderzenie dwóch światów nie jest tak ostre – tradycyjnego świata skandynawskiego i tego napływowego muzułmańskiego”².

Rozważania obejmują te środowiska, które odrzuciły możliwość zignorowania aktu proklamacji porządku szariackiego w Szwecji, dokonanego przez salafitów w grudniu 2015 roku, a następnie nagłośnionego przez Mattiasa Albinssona w „Nyheter Idag”³. Są to jednocześnie te kręgi polityczne, które kwestionują głoszony

---

¹ Poruszoną w artykule problematykę podejmowałem – w kontekstach nordyckich – w dwóch innych publikacjach, zob. R. Michalak, *Ruch antyislamski w państwach nordyckich. Między natywizmem a kontrakulturacją*, [w:] *Nowe ruchy społeczne*, red. D. Maj, M. Marczevska-Rytko, Lublin 2017, s. 119-137; idem, *Czynnik religijny w procesie kształtowania nowego wymiaru nordyckiej wspólnoty kulturowej*, „Roczniki Kulturoznawcze” (w druku).

² A. Gromkowska-Melosik, *Mniejszość muzułmańska w Szwecji: między ekstremistycznym izolacjonizmem a procesami reprodukcji ekonomicznej*, „Studia Edukacyjne”, nr 26, 2013, s. 64.

³ Dokonano tego poprzez druki ulotne (z logo Państwa Islamskiego) rozrzucone na ulicach oraz umieszczane w przydomowych skrzynkach na listy w miejscowości Märsta (Sigtuna kommun, landskap Uppland, Stockholm län). Proklamacja zawierała również „ofertę” dla „niewiernych” sformułowaną w trzech punktach: 1. *Konvertera till islam* (przejdź na islam), [lub] 2. *Betala skyddsskatten* (zapłać podatek *dżizję*), [lub] 3. *Ni blir halshuggn* (zostaniesz posiekany), M. Albinsson, *Konvertera till islam eller dö – Säpo utreder islamistiska hotlappar i Märsta*, [https://nyheteridag.se/konvertera-till-islam-eller-](https://nyheteridag.se/konvertera-till-islam-eller-doe)

przez establishment pogląd o wyższości multikulturalizmu nad tożsamościową jednorodnością⁴. Najważniejszym spoiwem partii, ruchów społecznych, think-tanków, stowarzyszeń i akcji obywatelskich jest przekonanie o konieczności deislamizacji przestrzeni publicznej. Ponieważ określenie *avislamisering* ociera się o granicę przestępstwa określonego w kodeksie karnym jako *hets mot folkgrupp* („podżeganie do nienawiści wobec grup etnicznych”)⁵, islamosceptycy posługują się najczęściej postulatem *avsharia* czyli właśnie deszariatyzacji. Wezwanie do odrzucenia ładu normatywnie ukształtowanego na fundamentach trylogii islamskiej (*Koran, Sira, Hadisy*) ze szwedzkiej przestrzeni publicznej (politycznej, społecznej, prawnej) ma również znaczenie dosłowne. Wynika ono z faktu uznania elementów szariatu przez system państwowy Królestwa Szwecji⁶. Egzemplifikacją takiego stanu rzeczy jest respektowanie norm szariackich przez sądy szwedzkie w odniesieniu do postępowań rozwodowych osób, które zawarły związek małżeński w państwach muzułmańskich, a następnie zamieszkały w Szwecji⁷. Państwo szwedzkie uznało także alternatywny model oświaty dla młodzieży muzułmańskiej. W tym celu w budżecie państwa wydzielono odpowiednią kwotę na finansowanie niezależnych szkół muzułmańskich, nazywanych oficjalnie *Al Ulum Ul Islamia* (islamskimi naukami). Decyzję podjęto mimo jednoznacznie zdefiniowanego, religijnego profilu edukacyjnego tych szkół oraz jasno wyrażonego ich celu: „zachowanie islamskiej tożsamości”⁸. Nie ma przesady w nazywaniu tego rodzaju szkolnictwa „koranicznym” lub „szariackim”.

Podmioty szwedzkiego islamosceptycyzmu

W bogatym zbiorze islamosceptycyzmu występują dwa wyraźne kierunki⁹. Pierwszy z nich można określić jako **natywistyczny i systemowy**. Jego przedstawiciele zakładają prymat działań na rzecz zachowania, odnowy i upodmiotowienia własnej kultury; negują islamizm (ideologię totalitarną powstałą na fundamencie do-sapo-utreder-islamistiska-hotlappar-i-marsta/ (odczyt: 22.09.2017).

⁴ Zob. A. Kobierecka, *Między wielokulturowością a integracją. Ewolucja polityki Szwecji w świetle zmieniających się wyzwań migracyjnych*, Łódź 2016; A. Siewierska-Chmaj, *Europa wartości z perspektywy polityki wielokulturowej*, [w:] *W pułapce wielokulturowości*, red. A. Siewierska-Chmaj, Warszawa – Rzeszów 2016.

⁵ A.-M. Begler, J. Ahlberg, *Hets mot folkgrupp. BRÅ-rapport 2001*, Stockholm 2001; Ch. Andersson, *Hets mot folkgrupp kontra yttrande- och religionsfrihet*, Örebro 2006; J. Arnesson, *Hatbrott En undersökn ing om hets mot folkgrupp, straffskärpningsregeln, hatbrottsdefinition och högerextrema grupper*, Lund 2015.

⁶ Co nie jest przypadkiem odosobnionym w Europie Zachodniej, zob. M. Rynkowski, *Sądy wyznaniowe we współczesnym europejskim porządku prawnym*, Wrocław 2013; zob. M. Sadowski, *Kontrakt małżeński w prawie islamu*, „Studia Prawno-Ekonomiczne”, t. CIII, 2017, s. 95-111.

⁷ Por. K. Krzysztofek, *Dopuszczalność stosowania prawa szariatu w zakresie spraw rozwodowych i spadkowych w prawodawstwie Unii Europejskiej*, „Studia z Prawa Wyznaniowego”, tom 19, 2016, s. 32-33.

⁸ A. Gromkowska-Melosik, op. cit., s. 74.

⁹ Zob. R. Bäcker, *Typologia doktryn i ruchów współczesnego ekstremizmu politycznego*, [w:] *Doktryny i ruchy współczesnego ekstremizmu politycznego*, red. E. Olszewski, Lublin 2004, s. 80-83.

religii islamskiej)), czyli opowiadają się za antyislamizmem¹⁰; są selektywnie islamosceptyczni – **wyrażają aprobatę wyłącznie dla islamu reformowanego** (jeśli ten spełnia kluczowy aksjomat kultury szwedzkiej/nordyckiej: „każdy obywatel bierze pod uwagę dobro innego i każdy rozumie, iż ma obowiązki wobec innych – przede wszystkim obowiązek nieszkodzenia nikomu”¹¹), uznającego koraniczne „wersety miecza”¹² oraz inne treści (sprzeczne z demokratycznym porządkiem prawnym i społecznym) za historyczne i już nieobowiązujące muzułmanów¹³; **uznają fundament demokracji liberalnej.**

W kierunku natywistycznym i systemowym wyszczególnić można m.in. następujące podmioty:

1) czołowa partia Szwedzcy Demokraci, szw. *Sverigedemokraterna*¹⁴ (liderzy: Jimmie Åkesson, Richard Jomshof, Björn Söder, Kent Ekeroth, Linus Bylund, Mattias Karlsson) odwołująca się do nacjonalizmu obywatelskiego – synonimicznie traktowa-

¹⁰ Mianem „ideologii totalitarnej” określił *islamizm* m.in. prof. Bassam Tibi, zob. J. Wójcik, *Bassam Tibi: Umiarkowany islamizm to ideologia totalitarna*, <https://euroislam.pl/bassam-tibi-umiarkowany-islamizm-to-ideologia-totalitarna/> (odczyt: 7.05.2016). W opinii prof. Zbigniewa Stawrowskiego: „Islam niesie w sobie ogromny potencjał totalitaryzmu. Ma bardzo ostro zarysowany schemat: my – oni. Jest wróg, który nam stoi na przeszkodzie, którego trzeba albo nawrócić albo zabić, a tej garstce ludów Księgi pozwolimy wprawdzie egzystować, ale będą płacić haracz”, *Czy islam nie jest totalitaryzmem ubranym w religijną formę? Ze Zbigniewem Stawrowskim rozmawia Aleksander Kłos*, „Opcja na Prawo” 2015, nr 4 (141): *Oblężenie Europy*, s. 58-69. Alternatywną propozycję teoretyczną zgłosił z kolei prof. Mirosław Sadowski, którego zdaniem „islam jako system polityczny nie jest w pełni tożsamy z totalitaryzmem jako modelem ustrojowym”, a zatem „zamiast utożsamiać islam z totalitaryzmem, lepiej określić go mianem totalnej teokracji”, zob. M. Sadowski, *Czy islam ma charakter totalitarny?*, „Acta Universitatis Wratislaviensis” No 3780: „Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem”, [t. 39], nr 2, Wrocław 2017, s. 105-116; zob. także idem, *Islam. Religia i prawo*, Wrocław 2017.

¹¹ J. P. Olsen, *Autonomia jednostki, władza polityczna i demokratyczne instytucje*, [w:] *Nordycki model demokracji i państwa dobrobytu*, red. T. S. Edvardsen, B. Hagtvet, Warszawa 1994, s. 44.

¹² Zob. M. Sadowski, *Dżihad – święta wojna w islamie*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego”, nr 8, 2013, s. 29-47.

¹³ Aprobata dla islamu reformowanego opiera się dodatkowo na założeniu o ambiwalentnym charakterze każdej religii. O ile w głównym nurcie islam jest – według takiej percepcji – religią destrukcyjną, o tyle w wersji zreformowanej i zliberalizowanej może osiągnąć poziom pozytywnej kreacji rzeczywistości. O religii jako „niszczycielce” i „kreatorce” zob. J. Kulska, *Religijne budowanie pokoju (religious peacebuilding): rola religii w rozwiązywaniu konfliktów*, [w:] *Religia w konfliktach etnicznych we współczesnym świecie, tom 2: Zagadnienia teoretyczne. Europa i obszar poradziecki*, red. A. Szabaciuk, D. Wybranowski, R. Zenderowski, Lublin 2016, s. 82-84.

¹⁴ Ograniczając się do przykładów największych islamosceptycznych partii politycznych w Europie Zachodniej, funkcjonujących w warunkach sporu ideowego zbliżonego do sytuacji Szwedzkich Demokratów, w takim zestawieniu wymienić można: francuski *Front National*, holenderską *Partij voor Vrijheid*, austriacką *Freiheitliche Partei Österreichs*, niemiecką *Alternative für Deutschland*, fińską *Perussuomalaiset*, duńską *Dansk Folkeparti*, norweską *Fremskrittspartiet*, szwajcarską *Schweizerische Volkspartei*, a także frakcję Anny Waters w brytyjskiej *United Kingdom Independence Party*.

nego jako patriotyzm lub jego odmiana¹⁵; sondaże w 2016 r. sięgały nawet 28% i dawały jej 1. miejsce w Riksdagu, lecz po uzyskaniu szwedzkiego obywatelstwa przez bliskowschodnich i afrykańskich imigrantów, którzy deklarują poparcie dla rządzącej Szwedzkiej Socjaldemokratycznej Partii Robotniczej (*Sveriges socialdemokratiska arbetareparti – Socialdemokraterna*), SD z poparciem ok. 25% sytuowała się we wrześniu 2017 roku na 2. miejscu¹⁶;

2) szwedzki oddział selektywnie islamosceptycznego – wspierającego Ruch Reformy Muzułmańskiej (*Muslim Reform Movement*)¹⁷ – think-tanku *Gatestone Institute* (Ingrid Carlqvist);

3) szwedzki oddział powstałego w Niemczech ruchu społecznego pod nazwą Patriotyczni Europejczycy przeciw Islamizacji Zachodu¹⁸ – *PEGIDA Sverige* (Henrik Rönquist);

4) inicjatywa obywatelska o nazwie Demonstracja Ludowa szw. *Folkets Demonstration*, której założyciele (w tym Johan Widén) deklarują, że jej misją jest ochrona Szwecji, narodu szwedzkiego, jego kultury oraz demokratycznych i świeckich rządów prawa¹⁹.

Drugi kierunek zdefiniować można jako **kontrakulturacyjny i antysystemowy**. Jego zwolennicy, identycznie jak w kierunku natywistycznym, promują działania służące zachowaniu, odnowie i upodmiotowieniu własnej kultury, lecz ponadto rekomendują postawę czynnego przeciwdziałania dekulturacji nordyzmu i deetniczacji Szwecji²⁰; opowiadają się za antyislamizmem; są w pełni islamosceptyczni – bezkompromisowo **odrzucają islam w każdej jego postaci**; kontestują demokrację liberalną, a **hołdują demokracji republikańskiej lub (rzadziej) autokracji**.

¹⁵ W demokracjach zachodnich nie jest to żadne *novum*. Jak podkreśla Wawrzyniec Konarski: „W interpretacjach zachodnioeuropejskich sprzyja to częstemu traktowaniu nacjonalizmu jako połączenia tendencji uniwersalistycznych z demokratycznymi. Tłumaczy to częściowo, dlaczego w pewnym momencie pojawiły się dwa, uwarunkowane aksjologicznie i regionalnie, pojęcia *nacjonalizmu zachodniego* i *nacjonalizmu wschodniego*”, W. Konarski, *Naród, mniejszość, nacjonalizm, religia – przyczynek do dyskursu o pojęciach i powiązaniach między nimi*, „Forum Politologiczne”, tom V, 2007, s. 36.

¹⁶ *Szwecja: imigranci głosują na lewicę*, <https://euroislam.pl/szwecja-imigranci-glosuja-na-lewice/> (odczyt: 7.09.2017). W ciągu 2017 r. pojawiły się przesłanki, by z systemowym natywizmem połączyć także Umiarkowaną Partię Koalicyjną (szw. *Moderata Samlingspartiet*, popularna: *Moderaterna*).

¹⁷ M. Zuhdi Jasser, R. Raza, *Ruch reformy muzułmańskiej*, <https://pl.gatestoneinstitute.org/7031/ruch-reformy-musulmanskiej> (odczyt: 25.09.2017). O założeniach „odnowienia” (*tadždid*) oraz „reformy” (*islah*) islamu zob. R. Aslan, *Nie ma Boga prócz Allaha. Powstanie, ewolucja i przyszłość islamu*, Warszawa 2014, s. 422-424.

¹⁸ Zob. J. Macała, *Pegida – fenomen antyislamskiego ruchu protestu*, [w:] *Nowe ruchy społeczne...*, s. 139-149.

¹⁹ „Det primära syftet är att värna landet Sverige, dess folk, dess kultur och dess demokratiska, jämställda och sekulära styrelsesätt”, <http://www.folketsdemonstration.se/idéprogram-34129223> (odczyt: 23.09.2017).

²⁰ Zob. R. Zenderowski, A. Rudowski, *Deetniczacja i reetniczacja państw Unii Europejskiej*, [w:] *Państwo w Unii Europejskiej*, red. J. Ruszkowski i R. Podgórzaska, Szczecin 2017, s. 257-278.

Wśród kilkudziesięciu podmiotów do najważniejszych należą:

1) partie i organizacje anty-establishmentowe (wśród nich tzw. partie dalekiej prawicy), odwołujące się do etnonacjonalizmu: np. Narodowi Demokraci *Nationaldemokraterna* (Marc Abramsson), Młodzież Nordycka *Nordisk Ungdom* (Patrik Forsén), tercercystyczna Partia Szwedów *Svenskarnas Parti* (Stefan Jacobsson, Daniel Höglund);

2) ugrupowania patrolowe i paramilitarne: np. Nordycki Ruch Oporu *Nordiska Motståndsrörelsen* – postać pannordycka na bazie Szwedzkiego Ruchu Oporu *Svenska Motståndsrörelsen* (Klas Lund i Simon Lindberg), Szwedzka Liga Obrony *Swedish Defence League* (Kamil Ryba), ruch na rzecz powstrzymania budowy meczetów w Szwecji *Nej tack till moské i Sverige* (Daniel Spansk) oraz najszybciej rozwijający się (w skali ogólnonordyckiej) islamosceptyczny ruch społeczny *Soldiers of Odin* – Żołnierze Odyna (Mikael Johansson)²¹.

Uzasadnienia antyislamizmu, islamosceptycyzmu i postulatu deszariatyzacji

1) Podstawy argumentacji na rzecz deszariatyzacji oparte są na coraz częściej formułowanym przekonaniu, iż ideologia islamizmu jest praktycznie nierozdzielna z religią islamską, a tym samym przesądzona jest **kolizyjność islamu i demokracji**²². Stanowisko to zostało wzmocnione po upublicznieniu w marcu 2017 roku raportu autorstwa dr. Magnusa Norella, powstałego w grudniu 2016 r. na zlecenie

²¹ Tożsamość (choćby emblematyczna) *Soldiers of Odin* została określona z jednej strony przez renesans religijności pogańskiej, w tym odynizmu (zob. A. Zamojski, *Tożsamość cywilizacji europejskiej. Geneza, kompleks konstytuujący i kierunki transformacji*, Kielce 2015, s. 337-338), a z drugiej przez negację dwóch innych czynników religijnych. W pierwszej kolejności jest nim ekspansywny islam (negacja jest tu kontrakturalacją), a zaraz po nim zliberalizowany (w praktyce: anty-staroluterski i antypietystyczny) – tak w wymiarze teologicznym, jak i obyczajowym – luteranizm, który zatracił swój pierwotny charakter oraz zdolności rozwojowe i obronne (negacja oznacza tu *de facto* oczekiwaną erozję i deimplementację ewangelicyzmu). W tym kontekście wymienić trzeba wydarzenie, które wywołało falę irytacji i oburzenia w całym świecie nordyckim. Otóż Eva Brunne, luterańska biskupka Sztokholmu, w październiku 2015 roku zaproponowała, by w jej diecezji usunąć wszystkie krzyże, zastępując je oznaczeniami wskazującymi drogę do Mekki. A wszystko po to, by nie urazić muzułmańskich imigrantów, którzy chcieliby się pomodlić do Allaha w jej kościele, zob. *Dla muzułmanów wszystko? Lesbijka biskup Sztokholmu każe usunąć krzyże z kościoła*, <http://niezalezna.pl/71600-dla-muzulmanow-wszystko-lesbiska-biskup-sztokholmu-kaze-usunac-krzyze-z-kosciola> (odczyt: 4.05.2016). Zob. także: M. Hagevi, *Religious Change over the Generations in an Extremely Secular Society: The Case of Sweden*, „Review of Religious Research. The Official Journal of the Religious Research Association”, 11.05.2017; O aktualnych tendencjach w teologii i w nauce społecznej *Svenska kyrkan* zob. K. Tubylewicz, *Moralisci. Jak Szwedzi uczą się na błędach i inne historie*, Warszawa 2017, s. 215-224.

²² Naturalnie jest to pogląd właściwy nie tylko szwedzkiemu nurtowi islamosceptycyzmu. Kwestia sprzeczności pomiędzy islamem a demokracją była wielokrotnie przedmiotem refleksji naukowej. Przykładem są ustalenia prof. Michaela Abdalli: „Wolność człowieka, w tym szczególnie wolność myśli, sumienia i wyznania oraz respektowanie jego praw, należą do podstawowych elementów pluralistycznego społeczeństwa, ale w żaden sposób nie są one uwzględnione i szanowane w islamie”, M. Abdalla, *Islam a wolność religijna*, [w:] *Europa i Polska w obliczu wyzwań islamu*, red. L. Banowska, M. Banowski, Poznań 2016, s. 31.

Agencji Bezpieczeństwa i Gotowości Społeczeństwa (*Myndigheten för samhällskydd och beredskap*) pt. *Muslimska Brödrskapet i Sverige* (Bractwo Muzułmańskie w Szwecji). Z analizy tej wyłaniała się kategoryczna konkluzja: „Islamizm nie jest jakimś odrębnym rodzajem muzułmańskiej wiary. To ideologia polityczna oparta na islamie, wywodząca się z islamu i islamem legitymizująca swoje zasady”²³. W nauce polskiej zbliżony pogląd reprezentują: Mirosław Sadowski²⁴ oraz Piotr S. Ślusarczyk²⁵. Uzasadnienia zespołu Norella czynią zarazem całkowicie nietrafionym zabiegiem popularne biegunowanie islamizmu i islamosceptycyzmu (pod szyldem „islamofobii”) w relacji do islamu. Tezy zawarte w raporcie są szczególnie niepokojące, gdy islamosceptycy zestawiają je z filozofią decydentów państwa szwedzkiego odnośnie do profilu integracji międzykulturowej. W charakterystyce tego modelu brakuje – jak zauważyła, po analizie dokumentów rządowych, cytowana już Agnieszka Gromkowska-Melosik – „jakiegokolwiek retoryki asymilacjonizmu, a integracja ma mieć charakter *dobrowolny*”²⁶.

W odpowiedzi na państwowy permissywizm, islamosceptycy prowadzą rozległą akcję edukacyjną poprzez propagowanie krytycznej (wolnej od ograniczeń poprawności politycznej) wiedzy o trylogii islamskiej, włącznie z kolportowaniem najbardziej drastycznych treści *Koranu* i *Hadisów*. Ponadto nagłaśniane są konkretne przejawy islamskiej mowy nienawiści, a monitoringiem obejmowane są zachowania promotorów dżihadyzmu i idei szariatu. Piętnowane są również przypadki eliminowania z przestrzeni publicznej szwedzkich/nordyckich norm kulturowych. Celem podmiotów systemowych i natywistycznych jest przy tym wyraźnie zdefiniowana obrona porządku demoliberalnego oraz przeciwdziałanie antyokcydentalizmowi, antychryścianizmowi i antysemityzmowi, jako postawom wynikającym z norm i dyrektyw islamizmu.

2) Najnowszym katalizatorem wzrostu nastrojów islamosceptycznych jest **radikalizacja i brutalizacja zachowań muzułmanów** w Szwecji. W 2008 r. w Malmö zaobserwowano po raz pierwszy zjawisko zorganizowanej *polityki rucho-myh granic*, tj. planowej dewastacji terenów przyległych do dzielnicy Rosengård

²³ „Islamism är inte någon egen typ av muslimsk tro. Det är en politisk ideologi baserad på och sprungen ur islam varifrån den hämtar sin legitimitet”. Raport w całości dostępny jest pod adresem: https://www.msb.se/Upload/Kunskapsbank/Studier/Muslimska_Brodrskapet_i_Sverige_DNR_2107-1287.pdf (odczyt: 10.09.2017), zob. *Bractwo w Szwecji: jak pajak w sieci*, <https://euroislam.pl/bractwo-w-szwecji-jak-pajak-w-sieci/> (odczyt: 03.05.2017).

²⁴ „Zasadna jest (...) teza, że islam jest systemem totalnym, który wyznacza swoim wyznawcom jedynie bardzo wąski margines swobody. Ponieważ w mojej ocenie islam nie zna rozdziału na sferę polityki i tego, co niepolityczne, świadomie rezygnuję z używania terminu *islamizm*, który przez wielu autorów jest utożsamiany z politycznym islamem i stoi w opozycji do islamu jako religii. Uważam, że takie różnicowanie nie tylko jest błędne, lecz także stoi w sprzeczności z ideą *Tawhid*: jedności religii, prawa i polityki, która jest jedną z fundamentalnych zasad islamu”, M. Sadowski, *Czy islam ma charakter totalitarny?...*, s. 114.

²⁵ Zob. P. S. Ślusarczyk, *Polityczny islam, liberalna demokracja i zachodnie złudzenia*, [w:] *Polityka jako wyraz lub następstwo religijności*, seria: *Politologia religii*, [t. 2], red. R. Michalak, Zielona Góra 2015, s. 47-60.

²⁶ A. Gromkowska-Melosik, op. cit., s. 67.

i zastraszania ich mieszkańców. Efektem tego działania było opuszczanie tych osiedli przez Szwedów i zdobycie kolejnych terenów do zasiedlenia przez muzułmanów. Tego rodzaju wymuszony transfer międzydzielnicowy wpisuje się częściowo w model znany w Ameryce jako *white flight* (ucieczka białych z tzw. „dzielnic wielokulturowych”)²⁷. Skuteczność tej akcji sprawiła, że stała się ona cykliczna i z różnym natężeniem była powtarzana co najmniej dwa razy w roku. Najgroźniejsze wydarzenia miały miejsce w 2010 i 2013 r. kiedy masowo podpalano samochody, domy i mieszkania tuż poza „granicą” skupisk muzułmanów. W 2013 r. akcja rozlała się poza Malmö – na kilkanaście miejsc w Szwecji. Najbardziej burzliwy przebieg miała w Sztokholmie, gdzie z islamskiej dzielnicy Husby ataki wyszły w kierunku ośmiu innych dzielnic²⁸. To właśnie w Husby prężnie działają milicje szariackie²⁹.

Główna konfrontacja toczy się jednak w Malmö, którego blisko 30% (2016) mieszkańców wyznaje islam, a wymieniona już dzielnica Rosengård jest niemal w pełni muzułmańska³⁰. W Malmö podpalono najwięcej samochodów³¹, w nim też „nieznani sprawcy” (względnie: „członkowie gangów”) zdetonowali najwięcej granatów i bomb. W 2014 r. Policja odnotowała 25 eksplozji, a w 2015 r. już 33 wybuchy. Tendencja rosnąca utrzymała się w 2016 r., a po serii takich wydarzeń na początku 2017 r. w dzielnicach Möllervangen i Lindängen, lider Szwedzkich Demokratów Jimmie Åkesson oraz szef struktur tej partii w Malmö Magnus Olsson, głośno domagali się interwencji wojska³². Granaty były

²⁷ Por. K. Tubylewicz, op. cit., s. 159.

²⁸ *Niespokojnie w Szwecji. Płoną auta, w policjantów lecą kamienie*, <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiatea,2/niespokojnie-w-szwecji-plona-auta-w-policjantow-leca-kamienie,327721.html> (odczyt: 28.10.2016).

²⁹ Por. K. Tubylewicz, op. cit., s. 131.

³⁰ W 1975 r. populacja Szwecji wynosiła 8 mln 208 tys. 442 osoby. Do roku 2014 wzrosła do 9 mln 743 tys. 87 osób (wzrost o 18,7 proc.). Wzrost ten jest w całości spowodowany przez napływ imigrantów, ponieważ Szwedki rodzą średnio 1,92 dzieci w porównaniu ze średnią imigrantek – 2,24. Liczbę muzułmanów w Szwecji szacuje się w przedziale od 580 tys. do 1 miliona, tj. nawet 10% ogółu populacji. Rozbieżność danych wynika z faktu, że zgodnie z kanonami poprawności politycznej nie jest tam prowadzona ewidencja osób ze względu na ich wyznanie, a w statystykach, imigranci drugiej generacji są uważani za Szwedów, por. A. Gromkowska-Melosik, op. cit., s. 65-66; por. *Szwecja: więcej muzułmańskich imigrantów oznacza większą liczbę gwałtów? Wyniki badań nie pozostawiają złudzeń*, <http://www.pch24.pl/szwecja--wiecej-muzulmanskich-imigrantow-oznacza-wieksza-liczbe-gwaltow--wyniki-badan-nie-pozostawiaja-zludzen,34020,i.html> (odczyt: 3.05.2016). O pochodzeniu imigrantów w Szwecji zob. K. Gołębiowska, *The Conditioning of Integrational Policies towards Muslims in Sweden*, „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne” 2015, nr 1, s. 161-176. Zob. H. Storhaug, *Islam. Jedenasta plaga*, Katowice 2017, s. 59-76.

³¹ Np. pomiędzy 1 czerwca a 9 sierpnia 2016 r. w południowej Skanii spalono doszczętnie 64 samochody, z czego połowę w Rosengård, dzielnicy Malmö, *Bilbränder ökar dramatiskt – „en oroväckande trend”*, <http://www.svd.se/dramatisk-okning-av-bilbrander-i-malmo> (odczyt: 11.08.2016).

³² P. Rakowski, *Islamscy imigranci przejmują Malmö*. „Przyślijcie tu wojsko albo będziemy mieli w Szwecji drugą Somalię”, <http://wolnosc24.pl/2017/01/26/islamscy-imigranci-przejmuja-malmo-przyslijcie-tu-wojsko-albo-bedziemy-mieli-w-szwecji-druga-somalie/> (odczyt: 03.05.2017). W październiku 2017 r. wniosek do rządu o wprowadzenie wojska do islamskich dzielnic Sztokholmu (Rinkeby, Tensta, Husby, Norsborg) zgłosił Mikael Cederbratt i 19 innych polityków *Moderatemy*, por. *20 szwedzkich polityków domaga się wprowadzenia wojska do najbardziej niebezpiecznych dzielnic*, <https://ndie.pl/20->

wrzucane do pojazdów, sklepów i budynków użyteczności publicznej. Wzrosła również liczba przestępstw z użyciem broni palnej. Po tym jak 26 maja 2017 r. w Rosengård eksplodowała ciężarówka wypełniona materiałami wybuchowymi rozważano hipotezy: o zamachu terrorystycznym oraz przygotowaniach do zamachu³³. W innym skańskim mieście, Helsingborgu, w nocy z 17 na 18 października 2017 r. eksplodowała bomba podłożona przed posterunkiem policji³⁴.

W kontekście problemów dotyczących Skanii trzeba również wspomnieć, że wielokrotnie dewastowano synagogę. Podpalona została także kaplica cmentarna³⁵. Wśród Żydów żyjących w Europie, Malmö uzyskało wątpliwą sławę „centrum antysemityzmu” na Starym Kontynencie, co – według rabina Malmö Shneura Kesselmana – jest zasługą samych muzułmanów, jak i państwa szwedzkiego, które biernie przygląda się rozwojowi wydarzeń³⁶. Z tego m.in. powodu w sporze z Królestwem Szwecji znalazł się Izrael, dla którego wyznaczniki kulturowe (w tym protekcja nad diasporą) należą do kanonu polityki zagranicznej³⁷. Konflikt dyplomatyczny między tymi państwami pogłębił się, gdy Szwecja uznała państwowość Palestyny³⁸.

W 2014 r. policja szwedzka wskazywała 55 miejsc w 22 miastach Szwecji, które *de facto* funkcjonują poza kontrolą państwa i jego instytucji³⁹. Naomi Abramowicz, główna publicystka dziennika „Svenska Dagbladet”, pytała wówczas: „Kiedy doczekamy się własnego, podmiejskiego kalifatu?”⁴⁰. W czerwcu 2017 r. nastąpił przeciek ze szwedzkiej policji do mediów. Podano w nim, że liczba stref *no-go* wzrosła do ponad 60, a 23 tego typu miejsca to enklawy, w których systemem prawnym jest szariat⁴¹.

---

szwedzkich-politykow-domaga-sie-wprowadzenia-wojska-najbardziej-niebezpiecznych-dzielnic/ (odczyt: 23.10.2017).

³³ *Wybuch w centrum Malmö. Ekspłodował samochód*, <https://www.tvp.info/30973973/wybuch-w-centrum-malmo-eksplozja-samochod> (odczyt: 29.05.2017).

³⁴ *Zob. Szwecja: Eksplozja bomby przed wejściem na posterunek policji. „Nie ugniemy się”*, <https://ndie.pl/szwecja-eksplozja-bomby-wejsciem-posterunek-policji-ugniemy-sie/> (odczyt: 23.10.2017).

³⁵ Por. D. Murray, *Przedziwna śmierć Europy. Imigracja – Tożsamość – Islam*, Poznań 2017, s. 325.

³⁶ *Czy w Malmö wolno popierać Izrael?*, <https://euroislam.pl/czy-w-malmo-wolno-popierac-izrael/>; *Antysemicka nienawiść w Malmö*, <https://euroislam.pl/antysemicka-nienawisc-w-malmo/>; *Malmö, ostoja antysemityzmu*, <https://euroislam.pl/malmo-ostoj-a-antysemityzmu/>; J. Puder, *Anti-semitism in Sweden. „There is no place for Jews in Sweden”*, <http://www.frontpagemag.com/fpm/262465/anti-semitism-sweden-joseph-puder> (odczyt: 20.10.2016).

³⁷ *Zob. A. M. Solarz, Izraelskie badania nad kulturą w stosunkach międzynarodowych i „pułapka kulturowa” w polityce zagranicznej Izraela*, [w:] *Kultura w stosunkach międzynarodowych, tom 2: Pułapki kultury*, red. G. Michałowska, J. Nakonieczna, H. Schreiber, Warszawa 2014, s. 230-246.

³⁸ J. Davidovich, *Sweden and Israel: The IKEA wars*, <http://www.timesofisrael.com/sweden-and-israel-trade-barbs-over-ikea/> (odczyt: 15.08.2016).

³⁹ J. Jałowiczor, *Czasem ktoś rzuci granatem*, <http://gosc.pl/doc/2745154.Czasem-ktos-rzuci-granatem> (odczyt: 30.09.2016).

⁴⁰ Cyt. za: H. Storhaug, op. cit., s. 72.

⁴¹ T. Durden, *Leaked Police Report Exposes 23 Muslim-Controlled „No Go Zones” In Sweden: Plagued With Violence, Sexual Assaults, & Gun Crimes*, <http://www.zerohedge.com/news/2017-06-24/leaked-police-report-exposes-23-muslim-controlled-no-go-zones-sweden-plagued-violenc> (odczyt: 25.09.2017).

Wiele spośród tych miejsc znajduje się w Skanii. Dwuznacznie brzmią w tym kontekście słowa zwolennika wprowadzenia elementów szariat w Szwecji, imama Malmö Adly Abu Hajar'a, wypowiedziane w marcu 2009 roku: *Sverige den bästa islamiska staten* („Szwecja to najlepsze państwo islamskie”)⁴². Pytanie postawione przez Komisję Europejską w 2016 r. mieszkańcom Malmö: *Czy obcokrajowcy, którzy mieszkają w twoim mieście są dobrze zintegrowani?*, przyniosło 65% negatywnych odpowiedzi⁴³. Z kolei raport – opracowany przez gazetę „Dagens Nyheter” w maju 2017 r. – ukazał statystykę dotyczącą strzelanin w całej Szwecji. Wynika z niej, że 90% tego typu przestępstw popełnianych jest przez osoby o „zagranicznym pochodzeniu”, a przede wszystkim osoby pochodzące z Iraku, Iranu, Libanu, Turcji, Somalii oraz Erytrei⁴⁴.

3) Islamosceptycy przypominają, że w latach 2010-2017 w państwach nordyckich przeprowadzonych było lub zostało udaremnionych osiem **zamachów terrorystycznych**. Dwa spośród tych wydarzeń wydarzyły się w Sztokholmie, natomiast w zamachach w Kopenhadze i Brukseli sprawcami ataków byli muzułmanie – obywatele Szwecji. 11 grudnia 2010 roku doszło do zamachu bombowego w Sztokholmie. Przeprowadził go pochodzący z Iraku obywatel Szwecji Taimour Abdulwahab Al-Abdaly. Tylko dlatego, że wybuch nastąpił przedwcześnie ranne zostały jedynie dwie osoby. Pod koniec grudnia tego samego roku duńska policja zatrzymała pięciu terrorystów, którzy chcieli opanować budynek dziennika „Jyllands-Posten” i dokonać egzekucji na jego redaktorach. Grupie przewodził Munir Awad, pochodzący z Libanu obywatel Szwecji⁴⁵. 7 kwietnia 2017 r. islamski terrorysta Uzbek Rachmat Akiłow przeprowadził rajd ciężarówką na jednym z największych deptaków w Sztokholmie. Ofiarami śmiertelnymi zamachowca były cztery osoby: dwie obywatelki Szwecji (Lena Wahlberg, działaczka Amnesty International oraz 11-letnia dziewczynka), obywatel Belgii oraz obywatel Wielkiej Brytanii. Piętnaście innych osób zostało ciężko rannych. W obawie przed możliwością zamachów w innych punktach miasta sytuację opanowywać musiało wojsko, które mimo obiekcji ministra sprawiedliwości Morgana Johanssona, prowadziło działanie niezależnie od czynności policyjnych. Autorytet państwa szwedzkiego został zachwiany kilka dni później, gdy prasa ujawniła, że służby Uzbekistanu ostrzegaly Szwedów przed Akiłowem⁴⁶.

⁴² „*Sverige den bästa islamiska staten*”, <http://www.skd.se/2009/03/04/sverige-den-basta-islamiska-staten/> (odczyt: 19.09.2017).

⁴³ Por. J. L. Bazan, *Kryzys migracyjny w Europie? Krytyczny głos w debacie na temat migracji*, „Chrześcijaństwo – Świat – Polityka”, no 20, 2016, s. 27.

⁴⁴ Zob. *Raport: 90 % strzelanin w Szwecji jest dokonywanych przez osoby o zagranicznym pochodzeniu*, <http://skandynawiainfo.pl/raport-90-strzelanin-szwecji-dokonywanych-osoby-o-zagranicznym-pochodzenie-niu/> (odczyt: 29.05.2017).

⁴⁵ Por. K. Izak, *Leksykon organizacji i ruchów islamistycznych*, Warszawa 2016, s. 415; M. Ranstorp, *Terrorist awakening in Sweden?*, <https://www.ctc.usma.edu/posts/terrorist-awakening-in-sweden/> (odczyt: 6.11.2016).

⁴⁶ *Uzbekistan twierdzi, że informował Szwecję o zamachowcu ze Sztokholmu*, <http://www.gazetaprawna.pl/artykuly/1035246,zamach-w-szwecji-uzbekistan-zamachowiec.html> (odczyt: 03.05.2017).

Poza kwestią rodzimego i bezpośredniego terroryzmu islamskiego – także w „wersji eksportowej”⁴⁷ i „turystycznej”⁴⁸ – problemem jest niewiadoma, co do jego potencjalnego zaplecza logistycznego/społecznego oraz poziomu zaawansowania technik wspierających przestępczość⁴⁹. Wiąże się z tym kluczowe pytanie o lojalność muzułmanów wobec państwa i kultury przyjmującej. Powszechne zwątpienie w sens i możliwość skutecznej integracji muzułmanów z pozostałą częścią społeczeństwa szwedzkiego przyniosła informacja, że współorganizatorem serii islamistycznych zamachów terrorystycznych w Brukseli w marcu 2016 roku (zginęły 32 osoby, a ponad 300 zostało rannych) był Osama Krayem obywatel Szwecji. On to, jako nastolatek z Malmö, zagrał w filmie przedstawiającym zintegrowanych z tamtejszym społeczeństwem imigrantów. Film pt. *Utan gränser, en film om idrott och integration (Bez granic – film o sporcie i integracji)* służył od 2003 roku jako ważny element propagandy multikulturalizmu, której przewodził dziennik „Aftonbladet” oraz kilka portali internetowych⁵⁰.

Prawdopodobieństwo dokonania kolejnego ataku terrorystycznego w Szwecji o podłożu islamskim ocenione zostało przez służby specjalne *Säkerhetspolisen* (SÄPO) jako wysokie. We wrześniu 2017 roku alert wyznaczono na trzecim poziomie (w pięciostopniowej skali)⁵¹.

4) Innym zjawiskiem, na które zwracają uwagę szwedzcy islamosceptycy, jest największa w dziejach tego państwa **fala migracji**⁵² muzułmanów oraz **towarzystwa jej zjawiska patologiczne i dysfunkcjonalne**. Ich przejawem jest przede

⁴⁷ Według analityków Szwedzkiej Akademii Obrony w latach 2013-2016 wyjechało ze Szwecji ok. 300 osób, które zasilily formacje zbrojne Państwa Islamskiego, zob. H. Kozieł, *Szwedzcy terroryści z ISIS na zasilkach*, „Rzeczpospolita”, 14.03.2017. Podobnie oszacował liczbę „bojowników ze Szwecji” Anders Thornberg, szef szwedzkich służb specjalnych SÄPO, por. B. Olszewski, *Cyberprzestrzeń jako obszar aktywności Daesh*, [w:] *Konflikty etniczne i wyznaniowe a bezpieczeństwo w wymiarze lokalnym, państwowym i międzynarodowym. Wybrane aspekty*, red. E. Szyszlak i T. Szyszlak, Kraków 2016, s. 56; zob. także: K. Wojtasik, *Dlaczego młodzi Europejczycy walczą dla tzw. Państwa Islamskiego? Analiza materiałów propagandowych i mediów ISIS*, [w:] *Implementacja zasad religijnych w sferze politycznej*, red. R. Michalak, Zielona Góra 2016, s. 143-158; D. Płatek, *Mobilizacja zasobów Państwa Islamskiego w Iraku i Lewancie*, [w:] *Religia w konfliktach etnicznych we współczesnym świecie, tom 2: Afryka i Azja*, red. A. Szabaciuk, D. Wybranowski, R. Zenderowski, Lublin 2016, s. 61-77.

⁴⁸ Por. J. Tomaszewicz, *Trajektoria współczesnego terroryzmu międzynarodowego – nowe wyzwania*, „Studia Lubuskie”, t. XII, 2016, s. 167-168.

⁴⁹ Przede wszystkim chodzi tu o ewentualność stosowania znanego w innych części świata systemu *hawala/hundi*, zob. P. Kwiatkiewicz, *Elity polityczne a kontekst finansowy zamachów terrorystycznych*, [w:] *Kaukaz Północny: elity, reżimy, etnopolityka, bezpieczeństwo*, red. T. Bodio, seria „Władza – Elity – Przywództwo”, t. 8, Warszawa 2014, s. 293-312; B. Owczarski, *System hawala i finansowanie terroryzmu*, <http://www.nowastrategia.org.pl/system-hawala-i-finansowanie-terroryzmu/> (odczyt: 22.09.2017).

⁵⁰ P. Rehnquist, *Idrott utan gränser*, <https://www.sydsvenskan.se/2003-09-29/idrott-utan-granser> (odczyt: 29.05.2017).

⁵¹ P. Malinowski, *Szwecja. Służby specjalne otrzymały informację o planowanym ataku w Sztokholmie*, <http://www.rp.pl/Terroryzm/170929790-Szwecja-Sluzby-specjalne-otrzymaly-informacje-o-planowanym-ataku-w-Sztokholmie.html> (odczyt: 22.09.2017).

wszystkim stale postępujący wzrost liczby gwałtów⁵³. W 2015 r. statystyki policyjne przyniosły informację, że Szwecja była wówczas państwem z największym współczynnikiem gwałtów w Europie (57 ofiar na 100 000 mieszkańców). Imigranci stanowili około 90% sprawców, z czego muzułmanie stanowią aż 77%. Najbardziej aktualną statystykę dotyczącą gwałtów i innych przestępstw wobec kobiet w Szwecji zawiera raport Krajowej Rady Zapobiegania Przestępczości (*Brottsförebyggande rådet*) z 5 listopada 2016 r. Według tego dokumentu liczba wszystkich przestępstw o podłożu seksualnym wobec kobiet wzrosła z 1,5% w 2013 r. do 2,4% w 2015 r. i wynosiła na koniec 2015 r. aż 480 tys. W tej liczbie 29% stanowiły gwałty popełnione w ok. 70% przypadków przez imigrantów (bez wskazania przynależności religijnej). Na tę ponurą statystykę nałożyła się także mizoginistyczna praktyka *taharush*, polegająca na zbiorowym znęcaniu się, molestowaniu i gwałtach dokonywanych przez dużą grupę mężczyzn na kobietach. Do takich wydarzeń doszło m.in. w 2014 i 2015 r. podczas festiwalu młodzieżowego w Sztokholmie⁵⁴, a także w noc sylwestrową 2015/2016 w Malmö i Kalmarze⁵⁵. Niemalże szwedzką codziennością jest molestowanie kobiet i nastolatk na basenach⁵⁶. Upublicznienie kolejnych statystyk, które precyzowałyby tożsamość etniczną gwałcicieli zablokował wspomniany już minister Morgan Johansson, którego zdaniem gwałcicieli łączy tylko to, że są mężczyznami⁵⁷.

Islamoseptycy wyrażają także dezaprobatę wobec: muzułmańskich małżeństw (w których rola „żon” przypada małym dziewczynkom)⁵⁸, poligamii (jest *de facto* uzna-

⁵² O wcześniejszych etapach imigracji zob. M. Banaś, *Szwedzka polityka wobec imigrantów*, Kraków 2010; Jak podkreśla Magdalena Tomala: „Wśród państw nordyckich najbardziej obciążona wnioskami o azyl [w latach 2008-2016 – przyp. R.M.] została Szwecja. Znalazła się ona na czwartym miejscu wśród państw unijnych pod względem liczby wniosków o azyl oraz wydanych pozytywnych decyzji o przyznaniu statusu uchodźcy”, M. Tomala, *Państwa nordyckie wobec aktualnych i wybranych aspektów kryzysu UE*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe” 2017, nr 2 (XIV), s. 195. Według prognoz Pew Research Center zawartych w raporcie pt. *Europe’s Growing Muslim Population* z 29.11.2017 r., populacja muzułmanów w Szwecji przekroczy w 2050 roku 30%, zob. <http://www.pewforum.org/2017/11/29/europes-growing-muslim-population/> (odczyt: 30.11.2017).

⁵³ J. Walski, *Szwecja: nie ma dnia bez gwałtu*, <https://euroislam.pl/szwecja-nie-ma-dnia-bez-gwaltu/> (odczyt: 12.10.2016), *Szwecja: 77% gwałcicieli to muzułmanie*, <http://wmeritum.pl/szwecja-77-proc-gwalcicieli-to-muzulmanie/26799> (odczyt: 24.09.2016), *480 000 sexbrott mot kvinnor i Sverige – på ett år*, <http://www.bt.se/sverige-varlden/480-000-sexbrott-mot-kvinnor-i-sverige-pa-ett-ar/> (odczyt: 6.11.2016).

⁵⁴ Por. D. Murray, op. cit., s. 326.

⁵⁵ *Media: nastolatki molestowane przez imigrantów. Szwedzka policja chciała to ukryć*, www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/szwedzka-policja-miala-tuszowac-molestowanie-kobiet-przez-imigrantow,609752.html (odczyt: 4.05.2016).

⁵⁶ Zob. K. Tubylewicz, op. cit., s. 93-94.

⁵⁷ *Szwecja: nieważne, czy gwałciciel to imigrant*, <https://euroislam.pl/szwecja-niewazne-czy-gwalciciel-to-imigrant/> (odczyt: 17.11.2017).

⁵⁸ *Skandynawia zmaga się z małżeństwami nieletnich*, <https://euroislam.pl/skandynawia-zmaga-sie-z-malzenstwami-nieletnich/> (odczyt: 12.10.2016).

wana jeśli małżeństwa zawarte zostały przed przyjazdem do Szwecji)⁵⁹, rytualnego obrzezania dziewczynek (z czym walczy w Szwecji m.in. była muzułmanka Sara Mohammad⁶⁰), a przede wszystkim zabójstw honorowych (najbardziej znanymi ofiarami tej plemiennej praktyki były: Pela Atroshi, Fadime Sahindal, Jian Subhi Aref)⁶¹. W kontekście tych ostatnich zbrodni trzeba podkreślić, iż praktycznie nie podlega penalizacji, ujawniony przez pochodzącą z Iranu Amineh Kakabaveh, proceder *balkongflickor*, tj. trudne do udowodnienia morderstwa honorowe polegające na wypchnięciu kobiet z balkonów⁶².

W związku z powyższymi zjawiskami przedstawiciele kierunku natywistycznego i systemowego podejmują próby zawiązywania współpracy z agendami rządowymi, np. Szwedzką Krajową Radą Zapobiegania Przestępczości (*Brottsförebyggande Rådet*) – agencją w ramach Ministerstwa Sprawiedliwości. Z kolei antysystemowi reprezentanci kierunku kontrakulturacyjnego – jak *Soldiers of Odin* – wybierają działania bezpośrednie o charakterze patrolowym, a to w celu kontrolowania lub przywrócenia bezpieczeństwa w dzielnicach nieislamskich, graniczących z dzielnicami islamskimi. Nie tylko deklaratywnie działalność ta opiera się na współpracy z policją i polega przede wszystkim na ochronie kobiet samotnie wracających po pracy do domów. W ten sposób realizuje się przepowiadany przez pisarza Henninga Mankella (a wyrażony ustami komisarza Kurta Wallandera i innych bohaterów jego książki pt. *Den femte kvinnan*), scenariusz formowania przez Szwedów „prywatnego wymiaru sprawiedliwości” i oddolnej gwardii obywatelskiej⁶³. Kwestia zilustrowana przed dwudziestu laty w beletrystyce, była i wciąż jest przedmiotem szerokiej debaty społecznej wskutek empirycznego zidentyfikowanego problemu.

Przypadki niszczenia i profanacji meczetów – bezkrytycznie i kategorycznie przypisywane przez *mainstream* „skrajnej prawicy”⁶⁴ – są natomiast oficjalnie potępiane

⁵⁹ *Uchodźcy sprowadzili do Europy poligamię. W Szwecji takich związków jest już 300*, <http://wiadomosci.dziennik.pl/swiat/artykuly/521767,poligamia-w-szwecji-przez-uchodzcow.html> (odczyt: 29.05.2016). W praktyce chodzi oczywiście o poliginię (sankcjonowany przez islam związek mężczyzny z maksymalnie czterema kobietami), a nie o poliandrię (związek kobiety z co najmniej dwoma mężczyznami), zob. M. Sadowski, *Małżeństwo w prawie islamu. Wprowadzenie*, Poznań 2015.

⁶⁰ Zob. K. Tubylewicz, op. cit., s. 121-123.

⁶¹ P. Johanson, L. Håård, *Jag sköt min dotter*, <https://www.aftonbladet.se/nyheter/article10403193.ab> (odczyt: 17.09.2017); M. Hellberg, M. Wikström, *Tragedierna kring Fadime Sahindal*, <https://www.expressen.se/nyheter/tragedierna-kring-fadime-sahindal/> (odczyt: 17.09.2017); A. Lindström, *Pappan får 18 års fängelse för mordet på Jian*, <https://www.expressen.se/nyheter/pappan-far-18-ars-fangelse-for-mordet-pa-jian/> (odczyt: 17.09.2017).

⁶² Por. K. Tubylewicz, op. cit., s. 165.

⁶³ Zob. H. Mankell, *Piąta kobieta*, W.A.B. Warszawa 2011.

⁶⁴ Ta sytuacja odpowiada opisanemu przez Łukasza Młyńczyka modelowi aksjomatyzmu. W nim to: „Dochodzi do konwencjonalnej zamiany konieczności uznania dowodu zjawiska, wymogiem udowodnienia, że nie było tak, jak chcą tego *aksjomatycyści* (*axiomatists*). Skoro nie ma świadectwa na fałszywość tezy, jest ona publicznie uznawana za obowiązującą. Uzupełnieniem twierdzenia staje się odwołanie do *istnienia powszechnego przekonania* (*the existence of widespread belief*) na ten temat”.

przez rzeczników i liderów największych kontrakulturacyjnych organizacji. Charakter tych przestępstw jest trudny do uchwycenia ze względu na obligatoryjne milczenie przedstawicieli policji, aby „nie eskalować przemocy”⁶⁵. Poza tropem „skrajnej prawicy” śledczy rozważają jednak w takich przypadkach również możliwość przenoszenia do Szwecji konfliktów znanych z Bliskiego Wschodu, np.: konfrontację sunnitów z szyitami, syryjskich alawitów z salafitami, albo Turków z Kurdami⁶⁶.

5) Podstawę do wzrostu niepokoju islamosceptyków przyniosły także informacje o **braku odpowiedzialności za państwo i obywateli ze strony przedstawicieli aparatu państwowego**, podczas podejmowania decyzji w odniesieniu do różnorodnych i szczegółowych zagadnień islamskich. W lipcu 2015 r. świat obiegła wieść, iż pracownica szwedzkiej agencji rządowej zajmującej się przyjmowaniem do kraju imigrantów sympatyzuje z islamskimi terrorystami i IS, a pomimo jawności tych poglądów, nie straciła swojego stanowiska⁶⁷. W 2016 r. frustrację tych spośród Szwedów, którzy odrzucają standardy bezkrytycznego multikulturalizmu, pogłębiło z kolei orzeczenie prokurator Giseli Sjövall, która uznała, że na terenie tego kraju flaga Państwa Islamskiego jest legalna, jako że „IS nie jest organizacją rasistowską”⁶⁸. Podobne reakcje wzbudziła zapowiedź władz miasta Lund, które ogłosiły program resocjalizacji i reintegracji dla wracających do Szwecji bojowników IS: „opłacenie kursu prawa jazdy, pomoc w znalezieniu mieszkania oraz deklarację niższych opłat lub prawo do lokalu socjalnego, a także ulgi podatkowe oraz obniżenie opłat administracyjnych”⁶⁹. Z entuzjazmem program ocenili wóldarze Malmö, Borlänge oraz Örebro, a z czasem także szwedzka minister ds. Kultury i Demokracji Alice Bah Kuhnke, która zignorowała uwagę eksperta ds. terroryzmu, Magnusa Ranstorpa, że przynajmniej dwóch powracających „szwedzkich” dżihadystów było zamieszanych w ataki terrorystyczne w Paryżu w 2015 r. i w Brukseli w 2016 r.⁷⁰

---

zob. Ł. Młyńczyk, *Affective and Aspirational Dimension of Political Reality. Is Knowledge of Politics Still the Domain of Political Scientists?*, „Historia i Polityka”, No. 22 (29), 2017, s. 29-41. Zob. także: idem, *Między kreatywnością a próżnowaniem. Polityczność dwóch typów idealnych*, Warszawa 2015.

⁶⁵ Spośród 10 podpałek meczetów w latach 2014-2017, za którymi stali „nieznani sprawcy”, ostatnie takie zdarzenie miało miejsce we wrześniu 2017 r. w Örebro, w dzielnicy Vivalla, należącej do 23 najniebezpieczniejszych stref *no-go*, zob. *Szwecja: cios w sam środek islamskiej strefy. Meczec poszedł z dymem*, <https://reporters.pl/9550/szwecja-cios-w-sam-srodek-islamskiej-strefy-meczec-poszedl-z-dymem/> (odczyt: 28.09.2017).

⁶⁶ Zob. A. Fogaš, V. Verba, P. L. Wilczyński, *Aktualne konflikty na Bliskim Wschodzie i ich wpływ na sytuację w Europie*, „Przegląd Geopolityczny”, t. 17, 2016, s. 41-49.

⁶⁷ *Szwecja: pracownica rządu popiera Państwo Islamskie*, <http://fakty.interia.pl/tylko-u-nas/news-szwecja-pracownica-rzadu-popiera-panstwo-islamskie,nId,1856751> (odczyt: 16.10.2016).

⁶⁸ *Flaga Państwa Islamskiego dozwolona w Szwecji. „IS nie jest organizacją rasistowską”*, <https://www.wprost.pl/swiat/10027173/Flaga-Panstwa-Islamskiego-dozwolona-w-Szwecji-IS-nie-jest-organizacja-ra-sistowska.html> (odczyt: 16.10.2016).

⁶⁹ *Mieszkanie i ulgi podatkowe dla byłych bojowników Państwa Islamskiego*, <https://ndie.pl/w-szwecji-mieszkanie-i-ulgi-podatkowe-dla-bylych-bojownikow-panstwa-islamskiego/> (odczyt: 5.11. 2016).

⁷⁰ *Szwecja będzie wspomagać wracających dżihadystów*, <https://euroislam.pl/szwecja-będzie-wspomagać-wracających-dżihadystów/> (odczyt: 03.05.2017).

Do katalogu tych (i wielu innych⁷¹) aberracji doszła pod koniec października 2016 r. wiadomość o orzeczeniu Sądu w sprawie czterech islamskich imigrantów, którzy nie tylko zostali zwolnieni z aresztu mimo dokonania zbiorowego gwałtu w miejscowości Ludvika (środkowa Szwecja), ale jeden z nich otrzymał odszkodowanie w wysokości 140 tys. koron szwedzkich za „traumę, jaką przeżył w szwedzkim więzieniu”. Sędzia uznał wprawdzie, że mężczyzna gwałcił kobietę, lecz „był bardziej pasywny”, więc ciężko orzec, jaka jest jego wina⁷².

Wizerunkowo, i to w wymiarze międzynarodowym, ucierpiała Szwecja bodaj najbardziej w lutym 2017 roku, po tym jak delegatki rządu tego państwa (reklamowanego jako *Pierwszy feministyczny rząd na świecie*) podczas wizyty w Iranie, na spotkaniu z prezydentem Hasanem Rouhanim wystąpiły w hidżabach. Nawet politycy centrolewicy i lewicy szwedzkiej uznali ten „spacer wstydu” za kompromitację feminizmu – znaku firmowego Szwecji i całej Skandynawii – wobec patriarchalnej wizji społeczeństwa⁷³.

Obraz nieudolności aparatu państwowego w odbiorze islamosceptyków wzmocniła wypowiedź minister finansów Szwecji Magdaleny Andersson. W programie emitowanym przez telewizję SVT w maju 2017 roku stwierdziła, iż „to oczywiste, że mamy duże problemy”, będące rezultatem zmian demograficznych spowodowanych masową imigracją. Równolegle Narodowe Szwedzkie Biuro Audytów ogłosiło, że rząd „nie docenia skali potrzeb wydatków publicznych (...) Jeśli przywidywania rządu się sprawdzą, Szwecja będzie musiała obniżyć poziom opieki społecznej, a w gminach będą konieczne znaczne oszczędności (...). Jeśli lokalne władze chcą nadążać za potrzebami rosnącej populacji, tak jak to jest przewidywane, zwiększy to wydatki o 50 miliardów koron ponad obecne prognozy rządu na rok 2020”⁷⁴.

Wśród instytucji reprezentujących państwo szwedzkie, islamosceptycy zaufaniem obdarzają natomiast wojsko (a personalnie generałów: Andersa Brännströma i Karła Engelbrektsona), oraz – przynajmniej w kierunku natywistycznym i systemowym – służby SÄPO⁷⁵. Autorytet ich zwierzchnika, Andersa Thornberga, wzrósł szczególnie po

⁷¹ Osobną kategorię stanowią działania przedstawicieli państwa, którzy dopuszczają się celowej i publicznej praktyki obniżania wartości kultury szwedzkiej w zestawieniu z kulturami napływowymi. Za swoisty manifest kultury samokrytyki, a jednocześnie pedagogiki wstydu, można uznać wypowiedź byłego premiera Fredrika Reinfeldta: „Tylko barbarzyństwo jest autentycznie szwedzkie. Cały dalszy rozwój został przyniesiony z zewnątrz”, D. Murray, op. cit., s. 140-141, 325..

⁷² *Kulturowe ubogacanie w natarciu. „Uchodźcy” zgwałcili, dano im... odszkodowanie*, <http://niezalezna.pl/88432-kulturowe-ubogacanie-w-natarciu-uchodzcy-zgwalcili-dano-im-odszkodowanie> (odczyt: 6.11.2016).

⁷³ J. Wójcik, *Feministyczny rząd szwedzki defilował w chustach przed prezydentem Iranu*, <https://euroislam.pl/feministyczny-rzad-szwedzki-defilowal-w-chustach-przed-prezydentem-iranu/> (odczyt: 03.05.2017).

⁷⁴ *Minister finansów Szwecji przyznaje, że imigranci wywołali w kraju kryzys gospodarczy*, <https://ndie.pl/minister-finansow-szwecji-przyznaje-ze-imigranci-wywolali-kraju-kryzys-gospodarczy/> (odczyt: 20.05.2017).

⁷⁵ O rodzajach i kompetencjach szwedzkich służb specjalnych zob. D. Laskowski, *Służby specjalne w Polsce*, Poznań 2017, s. 192-195.

krytyce indolencji rządu Stefana Löfvena wobec postępującej islamizacji, którą wygłosił we wrześniu 2017 r.⁷⁶. Warto przypomnieć, że Löfven uczynił ministrem swojego gabinetu Mehmeta Kaplana, ostentacyjnie praktykującego muzułmanina, który okazał się nie tylko antysemitą, ale również wielkim entuzjastą fundamentalizmu islamskiego⁷⁷.

Konkluzje

Uzasadnienia idei deszariatyżacji, formułowane przez szwedzkich islamosceptyków, opierają się najczęściej na specjalistycznych ustaleniach ośrodków naukowych i eksperckich. Drugim, równie poważnym źródłem wiedzy służącym islamosceptycznej aktywności, są komunikaty i raporty policyjne – w tym także informacje SÄPO. Obfitych informacji dostarczają także efekty śledztw dziennikarskich. Przy takich zasobach wiedzy trudno dopatrywać się braku racjonalnych podstaw do wyrażanej dezaprobaty wobec islamizmu. Logiczny wydaje się wniosek wręcz odwrotny: całkowicie błędne jest stygmatyzowanie tych środowisk mianem „islamofobów”, którymi jakoby kieruje „irracjonalny, nieuzasadniony i oparty na niewiedzy strach przed islamem”⁷⁸.

Określenie „islamofobia” stosowane w narracji naukowej socjologów, politologów, kulturoznawców lub filozofów musi wzbudzać poważne wątpliwości natury metodologicznej i kompetencyjnej. Wszelkie odwołania do *fobii*, czyli zaburzenia lękowego (nerwicowego), znajdują się w wyłącznych kompetencjach diagnostycznych praktykujących psychiatrów, neuropsychiatrów i psychologów klinicznych (oznaczenia F40-F48 *Międzynarodowej klasyfikacji chorób i problemów zdrowotnych ICD-10*⁷⁹, opracowanej przez Światową Organizację Zdrowia)⁸⁰. *Islamofobia* zdiagnozowana przez któregoś z tych specjalistów będzie miała wówczas status konkretnego zaburzenia (albo jego stadium), występującego najczęściej w obrębie nerwicy eklezjogennej lub nerwicy eklezjomorficznej⁸¹. Termin „islamofobia” (tu świadomie pisany w cudzysłowie), stosowany na gruncie nauk

⁷⁶ Zob. *Szwecja: ekstremiści rosną w siłę, a politycy się boją*, <https://euroislam.pl/szwecja-ekstremisci-rosna-w-sile-a-politycy-sie-boja/> (odczyt: 30.09.2017).

⁷⁷ Zob. K. Tubylewicz, op. cit., s. 128-129. Kaplan zasłynął szczególnie wypowiedzią, w której zrównał wyjeżdżających ze Szwecji do Syrii dżihadystów ze szwedzkimi ochotnikami walczącymi w fińsko-radzieckiej wojnie zimowej w latach 1939-1940, zob. *Szwecji, jaką znali Polacy, już nie będzie* [rozmowa Grzegorza Lindenberga z Joanną Teglund], <https://euroislam.pl/szwecji-jaka-znali-polacy-juz-nie-bedzie/> (odczyt: 30.06.2017).

⁷⁸ Taka definicja wyłania się z katalogu wypowiedzi prezentowanych przez islamskich redaktorów portalu <http://www.islamophobia.org>. (odczyt: 6.11.2016). „Strach” – kluczowe słowo definicji – ma być z założenia wynikiem niewiedzy. Koncepcja ta normatywnie wyklucza jednakże sytuację odwrotną, gdzie „strach” może być (lub jest) następstwem doświadczeń i wiedzy, a zatem jest i uzasadniony i racjonalny.

⁷⁹ Zob. *International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, ICD-10, Volume I*, [Genewa] 2009, s. 39.

⁸⁰ Por. J. C. Czabała, *Zaburzenia lękowe w postaci fobii*, [roz.] 62.1.1.1 [w:] *Psychologia. Podręcznik akademicki, tom 3: Jednostka w społeczeństwie i elementy psychologii stosowanej*, red. J. Strelau, Gdańsk 2002, s. 584.

społecznych i humanistycznych, wynika natomiast albo z bezrefleksyjności i bezkrytycyzmu metodologicznego badaczy, albo służy świadomemu wyrażeniu ich orientacji ideowej (np. islamofilskiej, antyokcydentalistycznej, hołdującej multikulturalizmowi) i jest wówczas elementem próby zdyskredytowania odmiennych stanowisk⁸². Innym, pozamedycznym, kontekstem sięgania po „islamofobię”, a także inne „fobie”, jest wyznaczenie tego typu pojęciom roli narzędzia walki politycznej⁸³. W tym kontekście nie sposób nie zauważyć, że tropieniu „islamofobii” w Szwecji nie towarzyszy choćby nawet symboliczne dostrzeżenie „westerofobii” lub „chrystianofobii”⁸⁴.

Ryzykownym zabiegiem jest również stygmatyzowanie ogółu islamosceptyków mianem „rasistów”⁸⁵. Po pierwsze dlatego, że islam nie jest ani antropologiczną rasą, ani „rasą kulturową”⁸⁶, a światową religią monoteistyczną o wieloetnicznej strukturze

⁸¹ Zdaniem psychologa klinicznego dr. Andrzeja Molendy, „cechą nerwic eklezjogennych jest współistnienie dwojakiego rodzaju konfliktów – intrapsychnicznego, nerwicowego oraz religijnego, związanego z indywidualną religijnością. Religijny konflikt połączony jest często z przeżywaniem wielu lęków i napięć związanych z religią”, A. Molenda, *Obraz wymagań Boga w nerwicy eklezjogennej*, „Przegląd Religioznawczy” 2013, nr 1 (247), s. 177. Psychiatra, prof. Samuel Pfeifer ukazuje natomiast rolę czynnika religijnego w powstawaniu nerwicy jako wtórnej i dlatego sięga po pojęcie „nerwicy eklezjomorficznej”. Religijność jest według niego „treściowym wyrazem procesu neurotycznego leżącego w głębi, religijną zawartością patodynamicznego naczynia”, za: A. Molenda, *Rola obrazu Boga w nerwicy eklezjogennej*, Kraków 2005, s. 21. Obie interpretacje i obie nazwy nerwic w relacji do zjawiska religijnego najczęściej dotyczą problemów danej osoby w związku z wyznawaną i praktykowaną przez nią religią. Odniesieniem mieszczącym się w tej kategorii jest jednak również „religijna presja” z zewnątrz. W takich kontekstach – dla przykładu – lęk przed doświadczeniem mizoginizmu religijnego (zob. B. Grysa, *Kobieta w islamie – studium nierówności*, [w:] *Europa i Polska w obliczu wyzwań islamu...*, s. 41-49), może leżeć u podstaw *islamofobii* tak muzułmanki jak i niemuzułmanki. *Islamofobia* może być także immanentną częścią zespołu stresu pourazowego, będącego następstwem doświadczenia np. ataku terrorystycznego motywowanego dyrektywami religii islamskiej.

⁸² Zob. R. Michalak, *Platoniczna islamofobia czy nieplatoniczny antyokcydentalizm? Polskie studia nad euroislamem a ideologia political correctness*, [w:] *Ideologia w późnej nowoczesności*, red. A. Lenartowicz-Podbielska, P. Jastrzębski, Toruń 2017, s. 156-174.

⁸³ Zob. M. Gierycz, *Europejski spór o człowieka. Studium z antropologii politycznej*, Warszawa 2017, s. 333-340, 460-465.

⁸⁴ Zob. raporty tureckiego, pro-reżimowego, think-tanku SETA, zatrudniającego badaczy z poszczególnych państw europejskich. Raport dotyczący Szwecji: A. Abrashi, Å. Sander, G. Larsson, *Islamophobia in Sweden. National Report 2015*, [w:] *European Islamophobia Report 2015*, eds. E. Bayraklı, F. Hafez, Ankara 2016, s. 493-526.

⁸⁵ Spośród podmiotów sytuowanych w ruchu antyislamskim inklinacje rasistowskie (włącznie z estymą wobec narodowo-socjalistycznej mutacji nordyzmu epoki lat 40. XX wieku) wykazuje jedynie Nordycki Ruch Oporu (szw. *Nordiska motståndsrörelsen*). Możliwość współdziałania z tą organizacją odrzucają jednakże pozostałe liczące się podmioty północnego islamosceptycyzmu.

⁸⁶ Neologizm frazeologiczny „rasizm kulturowy” pojawił się w publicystyce lewicowej w latach 80. XX wieku. Szczególną rolę w jego popularyzacji w przekazie naukowym miał socjolog Anthony Giddens. Na gruncie polskiego piśmiennictwa najnowszą próbę przeprowadzenia dowodu o występowaniu „antymuzułmańskiego rasizmu” [sic!] podjęła doktor filozofii Monika Bobako w książce o znamienym tytule: *Islamofobia jako technologia władzy. Studium z antropologii politycznej* (Kraków 2017). Wykładnię „islamofobii” jako odmiany „nowego rasizmu” lansują także redaktorzy i autorzy wydawanego przez Ligę Muzułmańską w RP periodyku „As-Salam. Muzułmańskie Czasopismo

wyznawców. Po drugie (i w związku z powyższym) dlatego, że antyislamizm i islamosceptycyzm definiowane są w Szwecji na równi w odniesieniu do działalności islamistów napływowych, jak i zradykalizowanych rodzimych, białych konwertytów⁸⁷.

Jeszcze innym, równie istotnym, elementem uzupełniającym obraz środowiska islamosceptyków i kluczowym dla rzetelnej analizy „rasizmu”, jest fakt znacznego zaangażowania w antyislamizm osób mających imigracyjne, często bliskowschodnie pochodzenie⁸⁸. Warto też podkreślić, że środowiska islamosceptyczne głośno upominają się o prawa dla nieeuropejskich społeczności, jak choćby chrześcijan syryjskich i asyryjskich, nękanych przez muzułmanów w Göteborgu oraz w Kalmarze⁸⁹. Problem ten nagłośnił m.in. Nuri Kino, szwedzko-asyryjski dziennikarz, którego śledztwo przyniosło udokumentowane informacje, iż ośrodki dla imigrantów na terenie Szwecji są miejscem, w którym trwa codzienna gehenna chrześcijan. Dyskryminacja i poniżanie są następstwem wyznawanej wiary, a motywacja prześladowców wynika wprost z islamskiej pogardy do *kuffar’ów*, czyli „niewiernych”⁹⁰.

Analiza aktywności szwedzkich podmiotów islamosceptycznych pozwala zauważyć, że jednym z podstawowych skutków tej działalności jest pozbawienie multikulturalizmu statusu *de facto* państwowego aksjomatu i nie podlegającej krytyce ideologii państwowej. Z punktu widzenia demokratycznego ideału pluralizmu światopoglądowego, prawo do takiej kontestacji i demitologizacji samo w sobie jest filarem, albo co najmniej kluczowym komponentem demokracji. Przedstawiciele kierunku natywistycznego i systemowego w islamosceptycyzmie dowodzą też błędów zawartego w poglądzie o nierozdzielności liberalizmu i wielokulturowości. Ich uzasadnienia postulatu deszaryatyzacji w imię obrony demokracji liberalnej, są zbieżne z politologicznymi teoriami Samuela Huntingtona⁹¹, poglądami Oriany Fallaci⁹², aksjologią

Společno-Kulturalne”. Tej kwestii poświęcony został w całości nr 3 (18) w 2009 roku.

⁸⁷ W raporcie Norweskiej Policyjnej Służby Bezpieczeństwa (*Politiets Sikkerhetstjeneste*) z września 2016 r. podano informację, że prawie co piąty zradykalizowany muzułmanin jest „etnicznym norweskim konwertytą”, <https://euroislam.pl/norwegia-jedna-piata-ekstremistow-to-konwertyci-na-islam/> (odczyt: 28.10.2016). Podobna tendencja uchwytna jest w Szwecji.

⁸⁸ Martin Kinnunen, rzecznik prasowy uznawanej przez media głównego nurtu za „ksenofobiczną” partii Szwedzkich Demokratów (*Sverigedemokraterna*) ogłosił w czerwcu 2013 r., że aż 15% jej członków „ma zagraniczne pochodzenie”, <http://www.szwecjadzisiaj.pl/szwedzcy-demokrati-partia-ksenofobiczna/> (odczyt: 28.09.2016). Najbardziej popularnymi politykami SD o nieeuropejskich korzeniach są pochodzący z Iranu: Samuel Älgemalm (wcześniej Mohammed Ebrahim Gharachorloo) i Nima Gholam Ali Pour.

⁸⁹ Por. A. Rybińska, *Piekło Europy*, [w:] *Europa i Polska w obliczu wyzwań islamu...*, s. 61-62.

⁹⁰ Por. K. Tubylewicz, op. cit., s. 29.

⁹¹ S. Huntington, *Zderzenie cywilizacji i nowy kształt ładu światowego*, Warszawa 2005.

⁹² Zob. O. Fallaci, *Wściekłość i duma*, Warszawa 2003; eadem, *Siła rozumu*, Warszawa 2004.

Agnieszki Kołakowskiej⁹³, a nade wszystko filozofią Briana Barry'ego⁹⁴. Ten czołowy przedstawiciel uniwersalizmu, interpretował multikulturalizm jako program polityczny i „nurt o wybitnie neoliberalnych źródłach, stanowiący zaprzeczenie liberalnej koncepcji sprawiedliwości”, a co za tym idzie generujący „realne zagrożenie dla zasad porządku liberalno-demokratycznego”⁹⁵. Podobna ścieżka metodologiczna doprowadziła z kolei socjologa Mathieu Bock-Côté do wniosku o ścisłych związkach multikulturalizmu z autorytaryzmem – w nowej szacie „religii politycznej”⁹⁶.

Na koniec rozważań warto podkreślić, że przykład Szwecji wpisuje się w szerszy kontekst religijno-ideologicznego konfliktu o przyszłość demokratycznego państwa⁹⁷. Argumentacja szwedzkich islamosceptyków i ich uzasadnienia deszariatyzacji ukazują dwa poziomy konfliktów, które z różnym natężeniem obejmują niemal całą Europę Zachodnią i Północną: 1) spór świeckiej demokracji z teokracją oraz 2) antagonizm międzywilizacyjny. Natura drugiego konfliktu nie daje wielkich możliwości kompromisu, szczególnie w warunkach nieskutecznej polityki asymilacji imigrantów. W tym zakresie Szwecja zdaje się znajdować w europejskiej czołówce, a to dlatego, że jej decydenci od wielu lat *de facto* postrzegają asymilację jako zjawisko sprzeczne z wielokulturowością. Ponadto badania naukowe coraz częściej dowodzą tego, że proces asymilacji jest tym mniej efektywny, im liczniejsze grupy o tej samej tożsamości kulturowej w krótkim czasie przybywają do obcego im kulturowo państwa⁹⁸. Pogłębia się wówczas i utrwała tendencja do autogettoizacji i kulturowania kultury pochodzenia, opartej na innych wartościach. Jeśli w hierarchii tej aksjologii na szczycie znajduje się religia, która w swojej istocie nacechowana jest bezkompromisowością i brakiem granic dla jej ekspansji, to trudno uznać za bezzasadne i nieracjonalne obawy szwedzkich islamosceptyków o zachowanie oraz przyszłość własnej kultury.

⁹³ Zob. A. Kołakowska, *Wojny kultur i inne wojny*, Warszawa 2010; zob. także krytyczną analizę: J. Iwanicki, *Koncepcja „wojny kultur” w twórczości Oriany Fallaci i Agnieszki Kołakowskiej*, „Przegląd Prawniczy, Ekonomiczny i Społeczny” 2014, nr 4, s. 18-29.

⁹⁴ Zob. B. Barry, *Culture and Equality: An Egalitarian Critique of Multiculturalism*, Cambridge 2001.

⁹⁵ Zob. K. Aksiuto, *Liberalna krytyka wielokulturowości – Brian Barry w obronie uniwersalizmu*, [w:] *Nowe ruchy społeczne...*, s. 83-98. Innego rodzaju wnioski krytyczne wobec nieograniczonej wielokulturowości formułuje Kamil Wójcik. Zdaniem tego badacza: „Liberalizm, podobnie jak inne doktryny filozoficzne, ma granice, których przekroczenie w praktyce oznacza utratę własnej tożsamości. Ujmując rzecz inaczej, nieograniczona akceptacja i tolerancja wszystkich roszczeń wysuwanych przez różnego rodzaju grupy kulturowe, religijne i etniczne prowadzi liberalizm do samounicestwienia”, K. Tomczyk, *Wielokulturowość a demokracja liberalna. O granicach tolerancji w społeczeństwach zachodnich*, Warszawa 2013, s. 15.

⁹⁶ Zob. M. Bock-Côté, *Multikulturalizm jako religia polityczna*, Warszawa 2017.

⁹⁷ Zob. R. T. Ptaszek, *Zmierzch Europy? Perspektywy przyszłości a chrześcijaństwo*, Warszawa – Radzymin 2017, s. 233-242.

⁹⁸ Zob. I. Wyciechowska, *Kulturowe uwarunkowania gettoizacji migrantów*, [w:] *Kultura w stosunkach międzynarodowych...*, s. 157-177.

Wydaje się, że z perspektywy apologetów wartości europejskich – wyrosłych przede wszystkim z tradycji i dorobku: filozofii starożytnej Grecji, prawa rzymskiego, judeochrześcijaństwa, humanizmu, ruchów reformacyjnych i oświeceniowych⁹⁹ – każdy wynik sporu między dwiema wizjami stanowisk obywateli wobec życia religijnego, tj. 1) natywizmem i wyborem systemowym (pro-liberalnym) a 2) kontrakulturacją i zwrotem antysystemowym (pro-republikańskim), będzie lepszy od powszechnego dzisiaj w Szwecji permissywizmu. Jednocześnie konfrontacja islamizmu i islamosceptycyzmu, idei szariackiej z koncepcją deszariatyzacji oraz multikulturalizmu i monoenkulturacji, stanowi – *nolens volens* – jedną z najważniejszych platform kształtowania nowego wymiaru i nowej jakości tożsamości europejskiej. Sprawy szwedzkie tworzą w tym zakresie komponent nordyckiego oraz ogólnoeuropejskiego procesu, a wyraźnie widoczny jest w nim rosnący uniosceptycyzm¹⁰⁰.

Argumentacja szwedzkich (ale nie tylko) islamosceptyków zdaje się mieć coraz bardziej uniwersalne i zarazem utylitarne znaczenie w innych częściach Europy. Przegląd decyzji i wypowiedzi decydentów państw Grupy Wyszehradzkiej w latach 2015-2017¹⁰¹, pozwala dostrzec w Europie Środkowowschodniej znacznie większą recepcję tez islamosceptycznych, aniżeli inspiracji podpowiadanych przez multikulturalistów¹⁰².

⁹⁹ Zob. np.: R. Szwed, *Tożsamość europejska versus tożsamość narodowa? Transformacja tożsamości zbiorowych w Unii Europejskiej*, [w:] *Konstruowanie jaźni i społeczeństwa. Europejskie warianty interakcjonizmu symbolicznego*, red. E. Hałas, K. T. Konecki, Warszawa 2005, s. 310-344; A. Wiktorska-Święcka, *Wyznaczanie granic i konstruowanie tożsamości Europy* oraz M. Bachryj-Krzywaźnia, *Tożsamość Europy – tożsamość europejska* [w:] *Procesy integracyjne i dezintegracyjne w Europie*, red. A. Pacześniak, M. Klimowicz, Wrocław 2014, s. 19-41, 297-318; A. Zamojski, op. cit., s. 243-290.

¹⁰⁰ Społeczeństwo szwedzkie przez wiele lat należało do czołówki wśród narodów popierających procesy integracyjne w Europie (zob. R. M. Czarny, *Szwecja w Unii Europejskiej: studium polityczno-prawne*, Kielce 2002; K. Bachnik, *Skandynawskie uwarunkowania kulturowe w procesach zarządzania*, Warszawa 2010; B. Piotrowski, *Skandynawia współczesna w poszukiwaniu nowych dróg rozwoju 1975-2014*, Poznań 2015). Jesienią 2015 r. 59% obywateli Szwecji pozytywnie oceniało członkostwo tego państwa w Unii Europejskiej, a w kwietniu 2016 r. już tylko tylko 39%. Spadek poparcia w tak krótkim okresie aż o 20% wynikał wprost z problemów migracyjnych, por. M. Tomala, op. cit., s. 198-199.

¹⁰¹ Wśród licznych publikacji zob.: A. Wawrzusiszyn, *The Visegrad Group in terms of the contemporary crossborder threats*, „Journal of Modern Science” 2017, tom 1 (32), s. 265-283; A. Adamczyk, *Państwa Grupy Wyszehradzkiej wobec kryzysu migracyjnego w Unii Europejskiej*, „Przegląd Europejski” 2017, nr 1 (43), s. 11-40; P. Pochyły, *Refugees/migrants and border security in the annual address of Poland's foreign ministers in the years 2014-2016*, „Przegląd Politologiczny” 2017, nr 3, s. 89-102; M. Stolarczyk, *Stanowisko Polski wobec kryzysu migracyjno-uchodźczego Unii Europejskiej*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe” 2017, nr 2 (XIV), s. 15-42.

¹⁰² Zob. M. Pogorzelska, *Intercultural education – Swedish textbooks as the source of inspiration for Polish educators*, „Edukacja Międzykulturowa” 2014, nr 3, s. 154-172.

